

Tapolca és Vidéke Református Társegyházközség

Lukács evangéliuma

Bibliaolvasási-segédlet

I. rész: 1-9. fejezetek

Kádár Tamás György
Tapolca, 2020.11.10.

Bevezető gondolatok Lukács evangéliumához

Kiforrott teológiai látásmód és addig nem közismert történetek. Ez jellemzi a leginkább Lukács evangéliumát. A szinoptikus evangéliumok harmadik tagja, közülük valószínűleg keletkezése szerint is az utolsó. Az evangélista minden bizonnyal a jeruzsálemi templom pusztulása után írhatta művét, Jézus szétszóródott követői számára. A mű előszava szerint Lukács „Teofilosznak” írta munkáját. Elképzelhető ugyan, hogy a megnevezett személy valóban létezett, minden bizonnyal a címzett neve jelképes értelmű: azokhoz szól ez a könyv, akik szeretik Istent, azaz akik hisznek benne.

Lukács teológiájában kiemelt szerepe van a szemtanúságnak, a tapasztalatoknak. Maga a szerző is vélhetően felkereste azokat, akik Jézussal személyesen találkoztak. Nagy hangsúlyt fektet a történelmi eseményekre, maga az előszó is arra utal, hogy a görög történetírás sémáját használja. Világosan látszik a mű egészéből, hogy tudatosan épít azokra a pogányokból lett keresztyénekre, akik a korszakra jellemző oktatásban részesültek. Nem kíván a szerző megalkudni a görög történetírás hagyományaival, ahhoz képest valami egészen újat alkot. A kultúra keretrendszerét viszont aktívan használja, hogy ezzel közelebb kerüljön olvasóihoz.

A szerző keresi azokat a kapcsolódási pontokat a művében, melyek Jézus Krisztust történelmi személyként ábrázolják. Lukács Jézus származásával kezdi, majd végigveszi életének eseményeit. Amolyan „életrajzi” művet írt, azzal a kivétellel, hogy Jézus halálával nem ér véget a történet. Különösen fontos együtt látni így Lukács evangéliumát az „Apostolok Cselekedeteivel”. Jézus halála és feltámadása csak a kezdet volt, hogy aztán az evangélium örömhíre, Isten Országának csodái az egész világot megváltoztassák. Ez az új

időszámítás, mely Jézus munkásságával vette kezdetét, tart mind a mai napig.

Lukács orvosi képzettsége előrevetíti, hogy kiemelt figyelmet fordít a gyógyítás-történetekre, valamint az elesettek védelmére. A pandémia időszakában ezért Lukács tapasztalatai, valamint az általa összegyűjtött történetek nagy segítséget jelenthetnek számunkra a most zajló események megértésében és elhordozásában. Isten Országában valódi erő lakozik, melyet el sem tudnánk képzelni. Az Isten áldása pedig gyógyító erő, testnek és léleknek egyaránt.

Az Úr legyen velünk ezekben a hetekben!

Lukács evangéliumának felosztása

Fejezet	Tartalom
1-3	Jézus munkásságának előzményei
4-9	Jézus Galileai tevékenysége
10-21	A keresztt felé vezető út
21.....	Az eljövendő időkről szóló bizonyágtétel
22-24	Jézus érettünk hozott áldozata és feltámadása

Keresztelő János és Jézus születésének története, valamint az itt elhangzó ígéretek bekapcsolják az eseményeket a múlt történéseibe. Angyali jelenés, csodák Isten Országának erőit hozzák közel. Jézus a Messiás, erről tesz bizonyosságot Zakariás is: „[Az Úr] erős szabadítót támasztott nekünk” (Lk 1,69). Szó szerint a „üdvösség szarváról” szól ez az ének. A szarv pedig az erőt jelképezi. Olyannyira, hogy a héber nyelvben ugyan azt a szót használják mindkettőre (szarv=erő). Hebraizmusnak nevezik, amikor a görög szöveg héber szóra utal. Itt ezt látjuk. Zakariás annak az oltárnak szarvára utalhat itt, melyen az áldozatot bemutatták. Jézus halála ugyanis oly erős vétekáldozat volt, mely tökéletes és végérvényes lett.

Az ígéretek beteljesedése kettős háttérrel hordoz. Jelenti egyúttal azt, hogy az üdvtörténet olyan időszaka közelített el, melyben Isten érzékekkel tapasztalható módon elérkezett a teremtmények közé. Azonban másik értelme lehet az üdvtörténet új időszakának kezdete. Így tehát a „beteljesedés” nem a véget jelenti, hanem valami újnak a kezdetét. Ez a „Messiási kor”, melyben ma is élünk.

Jegyzetek:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Áhítat ajánlás és imádság

Isten szava megmásíthatatlan. Ő nem csupán kijelent dolgokat, hanem egyúttal meg is cselekszi mint a teremtkor: szólt és meg is történt. Ő így jelenti ki számunkra igazságát. Szavában hatalom van.

Nem megfoghatatlanok az ő csodái, hanem nagyon is valóságosak. Egészségünk nem öncélú, hanem feladattal jár együtt. Megtérésünk nem csak önmagunkért történik, hanem céllal, hogy áldássá legyünk. Keresztelő János élete legyen példa előttünk. Nem néma tanú, nem suttogó pletyka, hanem kiáltó hang. Félreérthetetlen, tiszta és őszinte. Legyünk mi is ilyen tanúi Istennek.

Imádság: Könyörülj, rajtam, én Istenem! Légy velem Szentlelked áldásával! Erősíts meg engem! Szükségem van rád, Uram, mert elfáradtam.

Te megígérted nekem, hogy velem maradsz minden nap. Megígérted, hogy Szentlelkeddel megáldasz, ha téged kereslek. Uram, tekints le rám, hogy új erőt nyerhessek általad.

Segíts meg, hogy tudjam őszintén hirdetni evangéliumodat. Te látod az életemet, ismertél már születésem előtt. Tudod, honnan érkeztem, tudod jól, min mentem keresztül. Tégy hát engem alkalmas eszközzé, használj fel akaratod teljesítésében! Mutasd meg nekem az utat, mely az örök élet felé vezet! Ámen.

Jegyzetek:

.....

.....

.....

.....

Jézus megkísértésének története mindhárom evangéliumban szerepel, mindenhol más hangsúlyokkal. Lukácsnál az ördög mesterkedése a lényeges. Jézus válaszaiban példát ad nekünk arra nézve, hogyan álljunk ellen a Sátán kísértéseinek.

Első válaszában Jézus az emberi vágyakra mond nemet. Mert a gonosz felhasználja érzelmeinket, hogy saját szándéka szerint formáljon általuk. Igen, olykor érzelmeink vezetnek a legtávolabb Istentől. „Jogos vágyaink” visznek tévútra, amikor az ördög a büszkeségünkre apellál: „ez nekem jár”.

Jézus második válasza a hatalom kísértésére mond nemet. Az ember ugyanis mindig többre vágyik. Még Isten Fiának is kísértést jelentett, hogy ő legyen ég és föld Ura. Tudjuk, hogy Jézus feltámadása után az Atya jobbára ült, ezt azonban nem csellel szerezte meg, hanem vére árán. A Sátán a „rövidebb utat” ajánlotta Jézusnak, amit ő az Atyához való hűségével utasított el.

A harmadik válasz pedig Isten ígéreteiben való bizonytalanságra mond nemet. Mert bár hiszünk Istenben és bízunk benne, jó volna bizonyítékot is kapnunk létezése felől. „Hiszem, hogy Isten létezik, de...” Szokták mondani, hogy ami a „de” szócska előtt van, az lényegtelen. Jézus erre a „de” szóra mondott nemet, a mondat végére pedig pontot tett: Hiszem, hogy Isten létezik.

Jegyzetek:
.....
.....
.....

Áhítat ajánlás és imádság Jézus megkísértésének történetéhez

Áhítatunk témája legyen a kísértés. Jézus a „Miatyánkban” fogalmazza meg az Isten oltalmában való reménységet. „Ne vígy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól.” Hisszük, hogy Isten nem visz minket vétekbe, de megengedi, hogy az ördög megkísértsen. Ennek okát nem érthetjük teljesen, de bizalmunk az Úrban erős és félreérthetetlen: „emberi erőt meghaladó kísértés még nem ért titeket” (1Kor 10,13).

Ő mindig tekintettel van kitartásunkra, hűsége felénk megkérdőjelezhetetlen. Bízhatunk benne akkor is, ha vétekbe estünk. Jézust sem kerülte el a kísértés, habár ő bűnbe sosem esett. Megérti nehézségeinket, ismeri kétségeinket. Bátran mehetünk hozzá, amikor szükségünk van segítségére!

Imádság: Mennyei Atyám! Színed előtt állok, teljes valómban. Ismersz engem, tudod kísértéseimet. Köszönöm, hogy példát adtál nekem Jézusban, hogyan küzdjenek az ördög minden mesterkedésével szemben. Kérlek téged, segíts meg, hogy képes legyek felismerni a kísértő szavát! Szabadíts meg a gonosztól! Megvallom neked, sok bálványom van. A félelem, a kétely nem hagy nyugodni. Aggódok szeretteimért. Többre vágyom annál, amim most van. Bocsáss meg, mert annyi bálványomat eléd helyeztem. Mutasd meg nekem hatalmadat! Szentlelkeddel légy velem! Ámen.

Jegyzetek:

.....

.....

.....

A 4. fejezet második fele egyszerre tartalmazza az előzményeket (Jézus fiatalkorának leírását), és egyszerre része Jézus megváltói tevékenységének is. Megmutatja számunkra Jézus fiatalkorának közegét, melyben felnőtt. Jól ismerték őt, de családját is. Látták, hogy vele van az Úr (vö.: Lk 2,52), mégsem hitték el, hogy „József fia” lehet a Messiás, még ha először egyet is értettek vele.

Az ezt követő események (4-5. fejezetekben) Jézus isteni hatalmát mutatják meg számunkra. A tanítványok visszaemlékezései alapján olvashatunk tapasztalataikról. Jézust felismerik a gonosz lelkek. Jézus szavára betegek gyógyulnak meg. Jézus jelenlétében a tanítványok sosem látott mértékű halfogás tanúi lettek. A vele lévőkön ámulat és félelem lett úrrá. Mindeközben Jézus folyamatos ima-kapcsolatban volt az Atyával. Hűsége és odaadása példa volt a tanítványok számára, akik nem értették, miért nem használja ki a népszerűségét.

Az 5. fejezet második felétől az események és tapasztalatok után kiéleződik a feszültség Jézus és a zsidó vezetők között. Nem arról van itt szó, hogy Jézus törvényt szegett volna. Igaz, ügyesen kijátszotta a törvény adta kiskapukat. Mindezt viszont a farizeusok is megtették, csak a szándékuk volt egészen más.

A 6. fejezet első néhány versét vegyük példaként. Jézus két ízben utal az „élet védelmére” utaló alapelvre (פיקוח נפש). E szerint minden szabályozást felülír, ha az élet kerül veszélybe. Jézus e jogi „kiskaput” alkalmazta a gyakorlatban. Jézus tehát nem szegett törvényt. Sőt, ő arra figyelmeztetett, hogy Isten akaratát tartsuk szem előtt, mely a szeretet. Ez az az alapelv, mely minden kiskaput és hamis elbizakodottságot kizár.

Áhítat ajánlás és imádság Jézus tevékenységének megértéséhez

Az élet védelme minden más gyakorlatot háttérbe szorít. Nem számít az emberi okoskodás, az élet igenis érték. Isten céllal alkotott bennünket, hogy az ő dicsőségére éljünk. Aki ezt nem tartja tiszteletben, akinek nem fontos az emberi élet védelme, az nem értette meg Isten akaratát.

Mert mi is a szeretet? Jézus tanításában egyértelművé válik, hogy a szeretet egy döntés. Isten mellett, ezáltal pedig az ember mellett. Ha szeretem Istent, szeretem a felebarátomat is. Nem az érzelmek itt a mérvadóak, ahogyan Jézust sem érdekelte a rajongók tömege. Ő tudta, hogy küldetése nem a rajongás elnyerése és az emberek meggyőzése, hanem a keresztség és a feltámadás csodája. Ne tévesszük hát össze emberi érzelmeinket Isten akaratával.

Imádság: Atyám! Hálás vagyok közvetlenségédért! Köszönöm, hogy ígéd egyértelmű, Jézus szava és tettei pedig kétség nélküliek. Szükségem van a te igazságodra, hogy általad magamat és embertársaimat is jobban megismerhessem! Segíts, hogy tiszta szívvel tekinthessek másokra. Segíts, hogy képes legyek meglátni az emberek arcán sorsukat is. Te, Uram, nem sémákban látsz minket. Engedd, hogy megtalálhassam rajtad keresztül a szeretet útját! Ámen.

Jegyzetek:

.....

.....

.....

.....

.....

A boldogmondások forrásait egyaránt megtalálhatjuk a kései zsidó és a görög iratokban is. Lukács azokhoz szól, akik az emberek boldogságát elveszik. A szegénység, az éhezés, a sírás mind a háborúk és a zsarnoki uralom jellemzői. A gyűlölet, a kiközösítés a társadalom vétkeire utal, melyekben minden ember részt vesz akár aktívan, akár hallgatással. A jóllakottak, a nevetők, a jó megítéléssel rendelkezők pedig jellemzően a társadalmi elit rétegek tagjai, akik hatalmukat és gazdagságukat gyarapítják.

Úgy ír tehát a boldogokról, hogy egyúttal a vétkeket szólítja meg. Jézus szavai így nem csupán a jelenre vonatkoznak. Megnyugvást, bátorítást mond azoknak, akiket az elnyomó hatalom vagy a társadalom kiközösít. Minden bizonnyal Lukács ezeket a szavakat az üldözött keresztyének felé közvetíti, így erősítve őket hűségükben, hogy a végsőig kitartsanak.

A fejezet egységében a szerző az emberi kapcsolatokról ír. A megaláztatás és a folytonos feszültség megviseli még a legkitartóbb keresztyént is. Jézus szavai ezért a hűséges hívekhez szól: kösziklára alapoztatok. Nincs olyan veszély, mely elbontaná az Isten akaratára alapozott életet.

A hűség és a kitartás elnyeri végső jutalmát. Ezért boldog mindenki, aki szilárd alapra épített. Elvesznek viszont mindazok, akik emberi számítás szerint élnek, nem számolva Isten hatalmával.

A 7. fejezet pecsételi meg Jézus tanítását. Lukács közvetlen a beszéd után írja le a kapernaumi százados történetét. A boldogmondások és az azt követő beszédek ugyanis azok ellen szóltak, akik nem Isten akaratát követik. Lukács ezért egy példát hoz

arra nézve, hogy a pogányok is lehetnek Isten követői és a vezetők között is lehet istenfélő ember. Nem a származásra tekint Jézus, mert „minden fát a maga gyümölcséről ismernek meg”.

Jézus nem ült fel a sémáknak. Nem előítéletek alapján mondott véleményt. Azt a katonát emelte ki példaként, aki nem csupán bízott Jézus erejében, hanem alázattal is közeledett hozzá. A százados élete így Isten akaratát követte, hite pedig elnyerte jutalmát.

Áhítat és könyörgés ajánlása

Áhítatos csendben könyörögjünk az Úrhoz, hogy az ő szemével láthassunk, „az örökkévalóság távlatából.” Isten akarata ugyanis a mi boldogulásunkat. Kérjük őt, mutassa meg nekünk sémáink és előítéleteink bálványait, hogy tudjunk tiszta szívvel szeretni. Keressük igéjének útmutatását, hogy az tükröt tartson életünk elé.

Imádság: Téged magasztallak, Uram, menny és föld királya! Szeretnék jó gyümölcsöt teremni dicsőségedre. Add, hogy lehessek követed a társadalomban, amiben élek. Bocsáss meg, mert oly sokszor vettem részt a közösségem bűneiben hallgatással, érdektelenül. Bocsáss meg nekem, hogy némán tűrtem, amikor előttem gyalázták nevedet. Könyörülj rajtam, mert nem vagyok elég erős a melletted való kiállásban. Légy áldó karoddal jelen az életemben, hogy tudjam igazán a te akaratodat követni! Ámen.

Jegyzetek:

.....

.....

.....

.....

Az ezt követő történetek Jézus emberfeletti hatalmáról szólnak. A halál az ember számára legyőzhetetlen ellenség. Isten úgy alkotott minket, hogy életünk halandó testünkben egyszer véget ér.

A gyógyítás-történetek emberi ésszel felfoghatók. Egy halott feltámasztása viszont teljességgel érthetetlen. Olyan cselekedet ez, melyhez foghatót a csodatévők sem voltak képesek megtenni. Egészen Illés és Elizeus csodáihoz kell visszamennünk, hogy bármiféle támpontot kaphassunk. Jézus azonban tőlük is nagyobb csodát visz véghez: ő maga parancsol a halottnak.

Keresztelő János ezt hallva küldött követet, remélve, hogy Jézus felfedi magát. Ő azonban csak a csodákra mutat rá, nem jelenti ki magáról, hogy ő a Messiás. Jézus ugyanis újfent nem sémákra hagyatkozott. Nem engedte, hogy Messiásként királlyá, vagy a római uralommal szembeni lázadás vezetőjévé tegyék. Ő sokkal több volt ennél. Nem a nép vágyait akarta beteljesíteni, hanem Atyja akaratát. Nem csak a zsidó népet akarta megszabadítani és nem csak a katonai elnyomástól, hanem az egész teremtet világot a bűn minden rabságából.

Megszabadítani pedig azt lehet, aki tudja magáról, hogy bűnös. A gyógyulás felé vezető út első lépése a betegség felismerése. Jézus ezért utal több ízben is arra, hogy azokhoz jött, akik felismerték bűnös természetüket és meg akarnak szabadulni.

Jegyzetek:

.....

.....

Áhítat ajánlás és imádság a bűnből való szabadulásért

Jézus a bűntől szabadít meg. Nem az emberi hatalomból, nem a nélkülözésből, hanem a gonosz kezéből. Gyakran leértékeljük ennek jelentőségét. A Sátánt nem látjuk, bár gyakran ábrázolják a mesékben, filmekben vasvillás, piros színű, gúnyosan vigyorgó alakként. Az ördög nem ez a figura. Ő homályba burkolózik, szeretetünket, kapcsolatainkat támadja. Az imádságot akarja unottá tenni, a közösségi alkalmainkat akarja feleslegesnek feltüntetni.

Sémákat nyújt felénk, hogy ne akarjuk meglátni a másik embert, teljes valójában. Önző vágyakat gerjeszt bennünk, hogy ne akarjunk szeretni. Könyörtelenséget munkál, hogy magunkat és másokat is elválasszunk Istentől.

A Sátán a családjainkat rombolja szét. A pénzszerzés vágyát, vagy a fájdalom eszközét használja, hogy szétziláljon. Az ő mozgástere a káosz, az ő hatalma a homály.

Kérjük hát az Urat, hogy szabadítson meg a gonosztól. Igéjének világát bocsássa ránk, hogy képesek legyünk felismerni a gonoszt az életünkben.

Imádság: Seregek Istene! Hozzád imádkozom! Te vagy Úr mindenek felett, te rendelkezel az életem felett. Hiszem, hogy a Sátán sosem lesz olyan hatalmas, mint te vagy. Mutasd meg nekem akaratodat, hogy tudjak a szeretet követe lenni családomban. Mutasd meg nekem igazságodat, hogy láthassak a sémáim mögé! Szeretném letenni életemet a lábaid elé. Szeretnélek téged szolgálni! Ámen.

Jegyzetek:

.....

A 8. fejezet első fele arról szól, hogy Jézust szülőföldjén sokan követték. Voltak közöttük olyanok, akiket bűnös életmódjukból szabadított meg, másokat betegségből, megint másokat lenézett társadalmi helyzetükből szabadított meg.

Jézus példázatokban szólt róluk, az őt követőkről. Említett olyanokat, akik „tiszavirág-életű” keresztyének voltak és olyanokat, akik bár körülötte voltak, mégsem hittek benne. Sokan viszont az ő nevében csodákat tettek, százszoros termést hozva.

A 8. és 9. fejezetben Lukács írói zsenialitását mutatja a történetek sorrendje. Apró lépésenként halad a keresztt felé. Jézus csodákat tett, majd tanított, majd újra csodákat tett. Mindeközben voltak, akik követték, voltak, akik elmaradtak mellőle. Minden követője látta a csodákat, tapasztalta az emberfeletti hatalmat, vagy hallotta a róla szóló történeteket. Lukács így követi figyelemmel Jézus híveinek reakcióját. A sokaság egyre szorongatóbb közele, egyre fanatikusabb rajongása övezi Jézus minden megmozdulását.

Az elképesztő csodák sorozata után Jézus a követőinek feltételeket szab: „aki pedig elveszti az életét énértem, megmenti azt.” Jézus nem csupán önfeladást követel híveitől, hanem a teljes odaadást. Mindezt nem alaptalanul teszi, hiszen minden tanítványának megmutatta már hatalmát, melyhez kétség nem férhet. Lukács pedig mindezeket úgy rendezte sorrendbe, hogy a zsidók és görögök számára is egyértelmű történet, **a megdicsőülés** központi helyre kerüljön. A tanítványok (Péter, János és Jakab) hallgatása pedig a következő fejezetek tartalmát vetíti előre: az egyre növekvő feszültséget, mely a keresztre mutat.

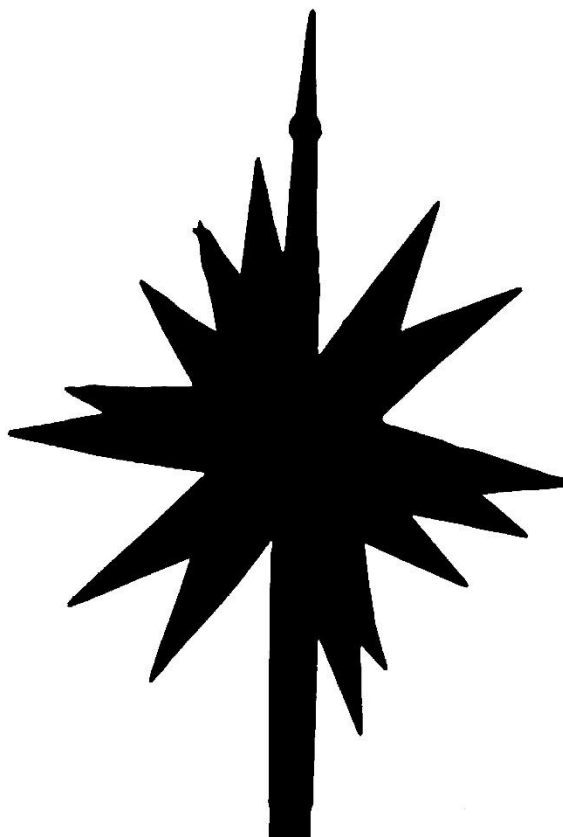
Áhítat ajánlás és imádság Jézus követéséről

Jézus követése teljes embert kíván. Megtagadni magunkat nem jelent önfeladást. Pont ennek ellenkezőjére kér minket az Úr: Találd meg önmagadat! Jézus követésének kezdete a bűnbocsánat. A megtérés csak a bűnbánat és a szabadulás után következik el. A héber nyelvben a megtérés szava egyszerűen „megfordulást” jelent. Mondják akár arra is, hogy egy folyó folyásiránya megváltozik. Eddig erre, ezután amarra. Valahogy így működik a megtérés is.

Jézust nem lehet félvállról venni. Ő nem tűri meg az olyan követőket, akik az „eke szarvára teszik a kezüket és hátratekintenek”. Jézus követőinek teljesen át kell adniuk az életüket. Miért nem jelent ez önfeladást? Mert a bűn a valódi énünket torzította el. Isten szándéka az volt a teremtetésünkkel, hogy dicsőségét szolgáljuk. Ezek vagyunk mi, legalábbis a bűn nélkül. Így lehet valódi énünk „új emberként” Isten és az ő igazságának követőjeként, megszabadulva bűneinktől.

Jézus személye példát ad számunkra. Az imádságos kapcsolat az Atyával, a bűnt meg nem tűrő látásmód, az alázat Istennel szemben mind Jézus életének részei. Azonban ő több számunkra példaképnél. Megváltónk is, aki életét adta értünk. Ezért ha őt követjük, az ő tulajdonai leszünk. Mint hűséges Megváltónk és mint az ő népének tagjai, vele együtt haladunk az üdvösség útján.

Imádság: Mennyei Atyám! Köszönöm neked életemet. Bocsáss meg, mert nem vagyok jó szolgád. Mutasd meg nekem az alkalmakat, amikor tettekkkel is szolgálhatlak téged! Küldj el engem, hogy akaratomnak hírnöke legyek! Taníts engem a te igazságodra! Ámen.

Tapolca és Vidéke Református Társegyházközség

Elérhetőségek:

8300 Tapolca, Darányi I. u. 2.

tapolcairef@gmail.com

87/687150

refdunantul.hu/lap/tapolca

@RefTapolca